Project SDA van inburgeren tot participatie (WIN 2020-2021)
'Iedereen doet mee en iedereen is (naar vermogen) zelfredzaam'

Inleiding
Een goede inburgering is belangrijk voor de nieuwkomer en voor de gemeenschap waar de nieuwkomer is komen wonen. Uit landelijk onderzoek blijkt dat de resultaten van de inburgering onder de huidige wet- en regelgeving slecht zijn. Minister Koolmees heeft in juni 2018 daarom aangekondigd dat er een nieuwe wet inburgering komt die ervoor moet zorgen dat de resultaten fors verbeteren. Gemeenten krijgen onder de nieuwe wet weer de regie op inburgering. De gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze hebben de handen ineengeslagen en gaan nu al gezamenlijk aan de slag. We willen de positie van de huidige groep nieuwkomers fors verbeteren door een aantal maatregelen. Dit met als doel ook hen mee te laten doen en zelfredzaam te laten worden. Deze groep valt straks namelijk niet onder de nieuwe wet.

De Provincie heeft in haar beleidsdoelen aangegeven onder andere een impuls te willen geven aan werk, burgerkracht, gelijke kansen en armoede. Deze impuls is met name gericht op bewoners van Drenthe voor wie dit niet vanzelfsprekend is en op doelgroepen die extra aandacht verdienen. Dit geldt zeker ook voor nieuwkomers.

Samenwerking
We hebben ervaren dat de Provincie, ondanks dat ze niet meer verantwoordelijk is voor het sociale domein, zich nog wel verantwoordelijk voelt. "De Provincie wil een impuls geven aan wonen, werken, bereikbaarheid en burgerkracht. Deze impuls is met name gericht op bewoners van Drenthe voor wie dit niet vanzelfsprekend is en op doelgroepen die extra aandacht verdienen". Gezondheid en veilig opgroeien in Drenthe. Gelijke kansen voor iedereen. Voor goede zorg, voldoende onderwijs, passende woningen en zonder armoede". Deze uitgangspunten passen bij de positie van nieuwkomers in Drenthe en daarmee bij onze vraag om samenwerking aan de Provincie Drenthe.

Samenwerken en Congres samen inburgeren
De SDA-gemeenten willen graag de provincie op de hoogte houden van de ontwikkelingen die er spelen rondom de nieuwe wet. Daarnaast willen we de provincie betrekken bij de regionale aanpak en onze ervaringen in SDA-verband delen. Concreet gaat het dan om de 0-meting, het assessment (NOA-PPS-V) dat we afnemen bij nieuwkomers met een bijstandsuitkering, wat resulteert in een persoonlijk plan van aanpak (PIP) en de uitvoering. In faciliterende, adviserende en ondersteunende zin zien we daarbij een rol voor de Provincie.

Doelgroep in beeld en actie
Uit landelijke cijfers, informatie van de WPDA en uit de 0-meting die in Tynaarlo is gehouden, blijkt dat de nieuwkomers in onze gemeenten niet goed in staat zijn om in te burgeren. Ruim 90% is werkloos en zit langdurig of zelfs levenslang in de bijstand. De nieuwkomers leven geïsoleerd en hebben weinig tot geen contact met Nederlanders en dus geen aansluiting met de (lokale) samenleving. Ze hebben onvoldoende opleiding en een hoog percentage slaagt niet voor het inburgeringsexamen. Daarnaast is er een achterstandspositie voor vrouwen in zelfstandig- en zelfredzaamheid. Ook is er sprake van relatief veel gezondheidsproblematiek en schulden.

Project 0-meting (extra investering SDA gemeenten)
Het gaat in Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo om een relatief grote groep, ruim 450 mensen met een bijstandsuitkering. Dit komt door de hoge instroom in met name 2015 en 2016. Als gemeenten willen we nu een extra inspanning leveren om de situatie te verbeteren. Door alvast met de huidige groep nieuwkomers te gaan werken volgens de eisen van de nieuwe wet denken we daarin te kunnen slagen, terwijl we ons op die manier ook kunnen voorbereiden op de nieuwe wet.

Het uitgangspunt is dat we nieuwkomers in Drenthe aan het werk willen helpen. Daarvoor is activering en deelname aan de lokale en Drentse samenleving door middel van dagbesteding, zoals taalstages, werkstages en vrijwilligerswerk van belang. Op deze manier wordt een netwerk opgebouwd in hun eigen leefomgeving en zullen nieuwkomers eerder mee gaan doen in de Drentse samenleving. Het hebben van een (betaalde) baan is in onze ogen de beste garantie om mee te doen en zelfstandig een eigen plek in de regionale samenleving te verwerven. Daarvoor is het ook nodig dat nieuwkomers zo goed mogelijk Nederlands leren, de financiën op orde hebben en toegang hebben tot gepaste zorg.

Regievoerder

De extra investering en uitvoering van onze plannen vraagt om een heldere visie van waaruit gewerkt wordt, een goede methodiek, duidelijke doelstellingen en een gerichte keten aanpak. Dit is uitgewerkt in de notitie “Visie op inburgering”. Wát we willen weten we, nu moet het nog gebeuren. Tot nu toe werken de ketenpartners zoals WPDA, vluchtelingenwerk en ROC’s ieder vanuit de eigen opgave, met grote inzet en betrokkenheid, maar wat ontbreekt is samenwerking en afstemming. We hebben daarom een regievoerder nodig, onder verantwoordelijkheid van de gemeenten, die, gezamenlijk met de ketenpartners, ervoor zorgt dat de doelen gerealiseerd worden en dat iedereen zich aan de gemaakte afspraken houdt, ketenpartners én statushouders. Als het kan gebruik makend van een regulier aanbod in de gemeenten en provincie, met specifieke aandacht voor belemmeringen en ontwikkeling van benodigdheden. De extra rol van de regievoerder is essentieel. Hij/zij is de spil in het proces, noodzakelijk om het veranderingsproces voor alle betrokkenen in goede banen te leiden. De nieuwe werkwijze vraagt een forse omslag in de uitvoeringspraktijk en daar ligt ook een belangrijke rol voor de drie gemeenten en de provincie. Er zal verder flink ingezet worden op een goede werkgeversondersteuning, omdat door onbekendheid en onbegrip de match niet tot stand komt of niet duurzaam is, terwijl er zoveel potentieel beschikbaar is en nieuwkomers doorgaans graag aan het werk willen. Een ander punt van aandacht is een goed verwachtingenmanagement, noodzakelijk voor een realistisch beeld van de nieuwkomers inzake de mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Kortom, er is nog veel extra inzet nodig en daarom willen we de regievoerder zo snel mogelijk aanstellen.

De SDA-gemeenten nemen een extra financieel risico ten aanzien van deze gezamenlijke acties aangezien er nog geen duidelijkheid is over de hoogte van de financiële middelen voor de gemeenten bij de invoering van de wet. Het jaar 2020 wordt een overgangsjaar waarin we gaan experimenteren en implementeren. In Tynaarlo is de 0-meting al uitgevoerd en liggen de persoonlijke inburgeringsplannen klaar. De 0-meting is inmiddels ook gestart in Assen en Aa & Hunze.

Nieuwkomers behouden voor de regio

Op een aantal onderdelen van de nieuwe wet zullen de SDA-gemeenten zich nog extra moeten voorbereiden, omdat dat met de huidige nieuwkomers niet kan. Denk aan het inkopen van inburgeringscursussen, waarbij iedereen een passend duaal traject aangeboden moet krijgen en de taallessen voor de Z-route (voor nieuwkomers waarvan de inschatting is dat zij het inburgeringsexamen niet gaan halen). We gaan niet inkopen met de arbeidsmarktregio Groningen, maar trekken ook daarin als SDA-gemeenten gezamenlijk op. Dit om hier ook zoveel mogelijk Drentse aanbieders bij te kunnen betrekken en inburgeraars in onze provincie een aanbod te kunnen doen, zodat ze in de duale trajecten (werk-) ervaring op kunnen doen bij Drentse bedrijven. Daarnaast zijn we van mening dat we hierdoor de statushouders (potentiele werknemers) behouden voor de regio. Ook de Provincie streeft naar een arbeidsmarkt waarin voldoende aanbod is van goed geschoold personeel en banen die aansluiten bij opleiding en competenties.

Het uitgangspunt is dat we nieuwkomers in Drenthe naar school willen laten gaan en aan het werk willen helpen. Daarnaast is activering en deelname aan de lokale en Drentse samenleving door

middel van taalstages, werkstages, vrijwilligerswerk van belang. Op deze manier bouwen ze een netwerk op in hun eigen leefomgeving en zullen ze eerder mee gaan doen in de Drentse samenleving. Het hebben van een (betaalde) baan is in onze ogen de beste garantie om mee te doen en zelfstandig een eigen plek in de regionale samenleving te verwerven.

Borging

De gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo zijn voornemens de nieuwe werkwijze te continueren en de resultaten te borgen in 2021 en verder. Onzekere factor is de financiële tegemoetkoming van het Rijk voor de nieuwe wet inburgering, maar we gaan ervanuit dat het project succesvol is en er voldoende geld beschikbaar komt. Dit omdat de nieuwe werkwijze naar verwachting betere resultaten oplevert dan de huidige werkwijze en daardoor uiteindelijk goedkoper is. Continuering is dus niet alleen afhankelijk van het geld van het Rijk, als gemeente zullen we ons maximaal inzetten om de beste resultaten te behalen.

Samen met partners gaan wij op weg naar een Dynamisch Drenthe.

Financiële situatie SDA Tabel 1

SDA WIN 2019 en 2020	Onderwerp	Inkomsten 2019	Uitgaven 2019	Inkomsten 2020	Uitgaven 2020
Tynaarlo	Verhoging taal statushouders	38.952		38.952	
	Spreekuur statushouders		14.000		14.000
	Taalhuis extra taalonderteuning		19.500		27.950
	0-meting		61.000		
Totaal		**38.952**	**94500**	**38.952**	**41.950**
	Eigen investering gemeente		**55.548**		**2.998**
Assen	Verhoging taal statushouders	78.817		78.817	
	Spreekuur statushouders		30.000		30.000
	0-meting				125.000
	Lemat (organisatie voor Eritreers)		12.000		12.000
	Vlucht Voorwaarts		80.000		140.000
	Taal op maat		15.000		15.000
	Stichting Jade		15.000		
Totaal		**78.817**	**152000**	**78.817**	**322000**
	Eigen investering gemeente		**73.183**		**243.183**
Aa en Hunze	Verhoging taal statushouders	29.566		29.566	
	Spreekuur statushouders		14.000		14.000
	0-meting				37.720
	Lemat		1.500		1.500
	Coordinator Taalhuis		25.000		25.000
	Hotel Rikus (Winterschool)		3.600		11.000
Totaal		**29.566**	**44.100**	**29.566**	**89.220**
	Eigen investering gemeente		**14.534**		**59.654**
	Eigen investering SDA gemeenten		**143.265**		**305.835**
Totaal SDA		**147.335**	**290.600**	**147.335**	**453.170**

Tabel 1 geeft inzicht in de inkomsten en uitgaven van de drie gemeenten. De inkomsten ontvangen we van het Rijk en is een extra impuls voor taalstimulering en voorbereiding op de wet Koolmees. Uit de tabel valt af te leiden dat de gemeente Tynaarlo in 2019 €55.548 en 2020 €2.998, Aa en Hunze in 2019 €14.534 en 2020 €59.654 en Assen in 2019 €73.183 en 2020 €243.183 extra investeren uit eigen middelen voor de statushouders.

Tabel 2

Begroting SDA			
	Regievoerder 1 fte		75.000
	2 ondersteuners regievoerder (voor 1 jaar)		110.000
	1 extra consulenten WPDA		60.000
	Intergratie Ontwikkel Fonds		5.000
	Activiteitenbudget		5.000
	Congres samen inburgeren (Drenthe breed)		50.000
Totaal			**305.000**

Tabel 2 geeft de extra investering weer die we nodig hebben om het project op een goede manier uit te kunnen voeren.

Incidenteel en structureel
De regievoerder en twee ondersteuners staan in bovenstaande tekst uitgelegd. Willen we 450 statushouders goed kunnen begeleiden dan zijn is er minimaal 1 tijdelijke consulent nodig die we bij WPDA in gaan zetten. Deze consulent zal ervaring opdoen met de werkwijze en ervaringen / ontwikkelpunten delen.

We hebben het Integratie Ontwikkel Fonds opgenomen, dat van belang is om uitgaven te kunnen doen die nodig zijn om de statushouder net dat zetje / die ondersteuning te bieden die nodig is. Te denken valt aan reiskosten vergoeding, werkkleding of boeken.
We hebben het activiteitenbudget opgenomen. Onder dit budget vallen het, extra taallessen, werkfit-trajecten, voorlichting rondom gezondheid, scholing en andere trajecten ten behoeve van de gezondheid (voorlichting GGD) integratie en participatie van statushouders.

Het congres ‘Samen inburgeren’ is opgenomen om een bijeenkomst te kunnen organiseren voor de andere gemeenten in Drenthe, zodat we onze opgedane kennis en ervaringen kunnen delen. Ook gaan we daar ervaringsdeskundigen/ambassadeurs en werkgevers een rol geven.

We vragen de Provincie Drenthe om een investering van €305.000.

Structureel
De regievoerder zullen we in SDA structureel inzetten ook na 2020. Dit is van belang aangezien de gemeenten vanaf 2021 weer de regie over de inburgering hebben. De regievoerder houdt regie op de processen, de kwaliteit van de samenwerking en de resultaten.
Het Integratie Ontwikkel Fonds en het activiteitenbudget zullen ook gecontinueerd worden na 2020, om zoveel mogelijk nieuwkomers te ondersteunen en zij naar vermogen zelfredzaam kunnen worden.
In 2021 blijven we per gemeente investeren in extra taalondersteuning, het taalhuis, de maatschappelijke begeleiding en het spreekuur.